

העוררים :

1. ע' ה'
2. ד' א'
3. ר' א'
4. ע' ב'

ע"י ב"כ עוה"ד אן סוצ'יו ו/או לילה מרגלית ו/או דן יקיר ו/או
דנה אלכסנדר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או עאוני בנא ו/או ו/או לימור
יהודה ו/או עודד פלר ו/או טלי ניר ו/או קרן צפריר ו/או גיל גן-
מור ו/או נסרין עליאן ו/או ראוייה אבורביעה ו/או משכית בנדל
ו/או רגד ג'ראיסי

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, ת"א 65154
טל : 5608185 פקס : 5608165

נגד

המשיבה :

משטרת ישראל מרחב מוריה
רח' התנופה 17, ירושלים
טל : 02-5683277 פקס : 02-5683238

ערר דחוף

מוגש בזאת ערר לפי סעיף 43 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן - "חוק המעצרים") על החלטת המשטרה מיום 25.7.2011 לשחרר את העוררים בתנאים מגבילים. לפי תנאים אלה הוטלו על העוררים ערבות עצמית וערבות צד ג' בסך 3000 ₪; הפקדת פיקדון בסך 500 ₪; הרחקה למשך 15 ימים מקרית הממשלה, גן הורדים, רח' קפלן והכנסת; ואיסור על השתתפות בהפגנות או משמרות מחאה למשך 7 ימים.

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בערר כדי למנוע המשך פגיעה בחופש הביטוי וההפגנה של העוררים ועל מנת לאפשר להם לחזור ולקחת חלק במחאת הדיור הלגיטימית המתקיימת בימים אלו ממש.

העובדות :

1. זה כשבוע מתקיימת ברחבי המדינה מחאה חברתית נגד מחירי הדיור בישראל שזכתה לשם "מחאת האוהלים". במסגרת מחאה זו הוקמו אלפי אוהלים בערים שונות ברחבי המדינה ובכלל זה בגן הורדים, בכיכר צה"ל וברחבת המשביר בירושלים.
2. העוררים הינם תושבי ירושלים הפעילים במחאת הדיור בירושלים. ביום שני, 25.7.11, בשעה 9:00 קיימו כמה עשרות פעילים מחאה נגד מחירי הדיור בכביש הגישה הסמוך לכנסת. במהלך פעילות המחאה נעצרו 5 מפגינים וביניהם העוררים.

3. העוררים הובאו לתחנת המשטרה מוריה ושם נאמר להם שהם חשודים בהשתתפות בהתקהלות לא חוקית ובהתנהגות העלולה להפר את שלום הציבור. בתחילה, הוצע לעוררים לחתום על תנאי שחרור הכוללים מעצר בית של חמישה ימים אולם משהתנגדו לתנאי זה הוצעו להם תנאים חלופיים, עליהם חתמו על מנת להימנע מהמשך מעצר.

- א. הרחקה מקרית הממשלה, גן הורדים, רח' קפלן והכנסת למשך 15 ימים
- ב. איסור על השתתפות בהפגנות או במשמרות מחאה למשך 7 ימים
- ג. הפקדת ערבון כספי בסך 500 ₪
- ד. ערבות עצמית וערבות צד ג' של 3000 ₪.

• **מצ"ב העתק כתב הערובה שניתן לעוררת 2 ומסומן ע/1.**

4. בסביבות השעה 14:00, לאחר שחתמו על התנאים, שוחררו העוררים לביתם.

הטיעון המשפטי

5. ההגבלות שהוטלו על העוררים פוגעות באופן חמור, שלא כדין, בזכותם החוקתית לממש את חופש הביטוי וההפגנה שלהם ומגבילות אף את חופש התנועה שלהם מנועים מלהתקרב לאיזור נרחב בירושלים. **ההגבלה הגורפת מהשתתפות בהפגנות או במחאות כלשהן שוללת מהם לחלוטין כל אפשרות למימוש זכותם לחופש הביטוי וההפגנה, בכל תחום ובכל מקום.**

6. חירות הביטוי וזכות ההפגנה הן נשמת אפה של הדמוקרטיה. ההפגנה מהווה מכשיר מרכזי להבעת דעות ולהעלאת סוגיות חברתיות על סדר היום הציבורי. בשל שיקולים אלה הוכרה זכות ההפגנה בסוגיות פוליטיות וחברתיות כזכות חוקתית, כחלק מהזכות לכבוד האדם: "הפגנה על רקע פוליטי או חברתי היא ביטוי לאותה אוטונומיה של הרצון הפרטי, חופש הבחירה וחופש הפסילה, הנכללים במסגרת כבוד האדם כזכות חוקתית" (בג"צ 2557/05 מטה הרוב נ' משטרת ישראל (2006), פסקה 13 לפסק דינו של הנשיא ברק; וראו גם 10203/03 "המפקד הלאומי" בע"מ נ' היועץ המשפטי לממשלה (2008); רע"פ 5086/97 בן חור נ' עיריית תל אביב-יפו, פ"ד נא (4) 645, 625 (1997); בג"צ 4712/96 סיעת מרצ נ' מפקד מחוז ירושלים, פ"ד נ(2) 822, 826 (1996)).

7. המחאה החברתית המתקיימת בימים אלה ברחבי הארץ היא ביטוי מובהק למעורבות ציבורית בהליך הדמוקרטי ולשימוש בזכות ההפגנה כמכשיר להעלאת סוגיות חברתיות על סדר היום הציבורי. שלילת חופש הביטוי של העוררים חמורה במיוחד בהקשר זה לאור היקפה של מחאת הדיור ומהותה כמחאה הנוגעת לעיצוב דמותה החברתית של מדינת ישראל. מחאה זו משקפת מאבק לגיטימי על עתיד החברה הישראלית והיא מצטיירת בעיני רבים כמאבק היסטורי.

8. ההגבלות שהוטלו על העוררים אינן מידתיות לאור הפגיעה החמורה בזכותם לחופש הביטוי וההפגנה ולחופש התנועה שלהם אל מול התכלית שמבקשת המשטרה להשיג. כפי שהובהר לא אחת בפסיקה, ניתן להצדיק הטלת תנאים מגבילים על חשוד, הפוגעים בזכות יסודית כגון חופש הביטוי, **אך רק אם ישנה סכנה קרובה לוודאי לביצוע עבירות נוספות, שיפגעו פגיעה קשה, רצינית וחמורה בשלום הציבור והסדר הציבורי.** (בש"פ (י-ס) 84/96 גדעון ספירו נ' מדינת ישראל, פ"מ תשנ"ד (2) 240, 261 (1996) (להלן - "עניין ספירו"); בש"פ 2712/96 הרשקוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נ (2) 705, 710 (1996) (להלן - "עניין הרשקוביץ").

9. אלא שבמקרה דנן לא זו בלבד שאין חשש ממשי ומוחשי מפני העוררים, אלא שאין כל קשר ראציונלי או יחס מידתי בין ההגבלות שהוטלו עליהם לבין התכלית שמבקשת המשטרה להשיג, כביכול, באמצעותן.

במאהלי המחאה בירושלים ובערים אחרות בישראל מתקיימת זה שבוע פעילות מחאה לגיטימית ושקטה הכוללת לינה באוהלים, דיאלוגים בין פעילים והרצאות.

10. לאור זאת, מניעת המשך פעילותם הלגיטימית של העוררים במחאת האוהלים, או בכל מחאה לגיטימית אחרת, משקפת הגבלה שרירותית לחלוטין של זכותם לממש את חופש הביטוי וההפגנה שלהם. כך, לדוגמה, התנאי הבלתי סביר שהוטל עליהם להימנע מהשתתפות בכל הפגנה או מחאה אף אם מדובר על הפגנה ברישיון, ימנע מהם להשתתף במצעד הגאווה הצפוי להתקיים בירושלים מחר, יום 28.7.2011.

11. אם ישתתפו העוררים בעתיד במעשים שיהיה בהם משום עבירה תמיד ניתן יהיה לנקוט נגדם בצעדים המתאימים ולהענישם, אך אין לנקוט בצעד הקיצוני והמרחיק לכת של הטלת מגבלות מראש על ביטוי עתידי. בסוגיה דומה הכריע בית משפט השלום בירושלים לאחרונה כי: "התנאים הנדרשים ע"י המשטרה הם צופים פני עתיד, ואין כל סיבה למנוע מהלכים שיש בהם כדי למחות מחאה שקטה על מעשים למיניהם. אין להתנות את שחרורם של המבקשים בתנאים שיש בהם כדי לפגוע בזכות הבעת דיעה וחופש הביטוי." (ע"ק (י-ם) 48236-03-11 ורדי ואח' נ' מדינת ישראל (17.3.2011)). וכפי שהבהיר השופט דוד חשין בעניין ספיר, דרך המלך העומדת בפני רשויות אכיפת החוק אינה: "... בהטלת הגבלה על חופש הביטוי שלו בדרך של מניעה מוקדמת, כי אם בדרך של הפעלת מנגנון הענישה העומד לרשותן של הרשויות המופקדות על אכיפת החוק הפלילי, דהיינו: הגשת כתב-אישום נגדו, ואם יורשע בדין - כפי שכבר הורשע פעם אחת בעבר - יושת עליו העונש הראוי, כפי שיקבע בית המשפט שידון אותו" (עניין ספיר עמ' 263).

12. זאת ועוד. התכליות העיקריות של תנאי השחרור בערובה בשלב שלפני הגשת כתב אישום כאשר הראיות הן בדרג של חשד סביר בלבד, הן להבטיח התייצבותו של החשוד בהליכים הצפויים ולהבטיח את קיומו של הליך פלילי תקין (כב' השופטת ביניש בעניין הרשקוביץ, עמ' 711). השימוש בסמכות המשטרה להטיל תנאים מגבילים על משוחרר בערובה לצורך מניעת ביצוע עבירות בעתיד, בשלב שלפני הגשת כתב אישום, צריך להיעשות אך ורק במקרים **חריגים וקיצוניים** (כב' השופטת פרוקצ'יה בשבתה בבית המשפט המחוזי בב"ש 460/95 שומרון נ' מדינת ישראל, עמ' 6 להחלטה; על דברים אלה חזר גם כב' השופט דוד חשין בעניין ספיר בעמ' 260). ברי שבעניינם של העוררים לא מדובר במקרה חריג וקיצוני של חשד, מהסוג המצדיק נקיטה בצעדי מניעה עוד לפני שגובשו ראיות ראשוניות נגדם.

13. ביהמ"ש עוד קבע, כי גם במקרים החריגים והקיצוניים שבהם מוצדק להטיל תנאים מגבילים על חשוד, על התנאים להיות "צרים, מוגדרים ומוגבלים" ככל האפשר כמתחייב מנסיבות העניין" (כב' השופטת פרוקצ'יה בשבתה בבית המשפט המחוזי בב"ש 460/95 שומרון נ' מדינת ישראל, עמ' 6 להחלטה. (ההדגשה הוספה)). ברי, כי התנאים הגורפים, שהוטלו על העוררים במקרה דנן, לא עומדים בדרישה זו.

14. **לסיכום**, הטלת תנאים מגבילים על אדם שנעצר, השוללים את חופש הביטוי הניתן לו ואת חופש התנועה שלו, מהווה מניעה מוקדמת פסולה של מחאתו, ופותרת פתח מסוכן להשתקת מחאה ציבורית לגיטימית בידי הרשויות אף ללא הוכחת אשמה כלשהי מצד המפגינים.

15. בנוסף לכל האמור לעיל, לא ברור מה היתה ההצדקה לדרישת הפקדת הפיקדון בסך 500 ₪, וראוי להסתפק בערבות.

לאור האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לבטל את תנאי השחרור בערובה פרט לערבות.

27.7.2011

אן סוצ'יו, עו"ד
ב"כ העוררים